

**การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส**

ณัฐจิรา นวลมาก และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

natjira11@hotmail.com

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส 2) เปรียบเทียบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและตำแหน่งงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2560 จำนวนครูทั้งสิ้น 242 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรเพศพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการพบกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 3) ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .001 และ 4) ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรตำแหน่งงาน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การศึกษานอกระบบ, การศึกษาตามอัธยาศัย

บทนำ

จากการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ 1) สาระทักษะการเรียนรู้ 2) สาระความรู้พื้นฐาน 3) สาระการประกอบอาชีพ 4) สาระทักษะดำเนินชีวิต 5) สาระการพัฒนาสังคม ในปีงบประมาณ 2559 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาส ได้คะแนนในแต่ละกลุ่มสาระวิชาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ทุกระดับชั้นและทุกรายวิชา จากผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) 2 ปีที่ผ่านมา ระดับคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2559: 1-5)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส เพราะเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหัวใจหลักผู้บริหารและทุกๆ ฝ่ายควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากที่สุด และผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อพัฒนาและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและยกระดับคะแนนสอบ N-Net ให้เพิ่มสูงขึ้นในปีต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2560 จำนวน 242 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2560 จำนวน 148 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) จากนั้นนำมาสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสประกอบด้วย 6 ด้าน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check - list) เพื่อทราบถึงตัวแปรที่กำหนดในการศึกษา คือ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษาและตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาสซึ่งแบ่งเป็นด้าน 6 ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสื่อการเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของ ไคเคิร์ท (Likert, 1970: 90-95) มี 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยมีคำถามทั้งหมด 50 ข้อประกอบด้วย

1. ด้านหลักสูตร	จำนวน 8 ข้อ
2. ด้านการเรียนการสอน	จำนวน 11 ข้อ
3. ด้านการพบกลุ่ม	จำนวน 9 ข้อ
4. ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	จำนวน 6 ข้อ
5. ด้านสื่อการเรียน	จำนวน 6 ข้อ
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	จำนวน 10 ข้อ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและตำแหน่งงาน วิเคราะห์โดยคำนวณหาความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งงาน

ในการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าที แบบ Independent Sample t - test จำแนกตามตัวแปรเพศ

และวุฒิการศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ หรือ F - test ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) จำแนกตามตัวแปรอายุและตำแหน่งงาน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 คน

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

- 1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง
- 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติ
- 2.2 ค่าความถี่ (Frequencies)
- 2.3 ค่าร้อยละ (Percentage)

3. ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสใช้สถิติดังนี้

3.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

3.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจาก จะใช้การทดสอบค่าที่ (t - test) แบบ Independent

3.4 การทดสอบค่าเอฟ (F - test)

ผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 242 คน พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 31.08 เพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 68.92 อายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงมากกว่า 31 - 40 ปีขึ้นไป มีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 41.22 เมื่อพิจารณาวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 91.22 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตามตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าครูที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครู ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 48.65

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมและรายด้าน

ลำดับที่	การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	n = 148		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านหลักสูตร	2.9164	0.1645	ปานกลาง
2	ด้านการเรียนการสอน	3.2439	0.3016	ปานกลาง
3	ด้านการพบกลุ่ม	3.2327	0.2959	ปานกลาง
4	ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.1284	0.4320	ปานกลาง
5	ด้านสื่อการเรียน	3.4720	0.3429	ปานกลาง
6	ด้านการวัดผลประเมินผล	3.1034	0.2508	ปานกลาง
	รวม	3.1818	0.1145	ปานกลาง

จากตาราง พบว่าระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.1818$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียน ($\bar{X}=3.4720$) รองลงมาคือ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.2439$) และด้านการพบกลุ่ม ($\bar{X}=3.2327$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสผลการศึกษาพบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรเพศพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการพบกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .001

2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรตำแหน่งงาน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียน ทั้งนี้ด้านการใช้สื่อการเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญและครูผู้สอนมีความเข้าใจในการใช้สื่อซึ่งส่งผลต่อการเรียน สอดคล้องกับ สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย [10,11] ในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับสื่อเอกสารประกอบการเรียนที่สถานศึกษาจัดให้ยืมเรียน นอกจากนั้นผู้เรียนยังต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการใช้สื่อการเรียนรู้อื่น ๆ หลายหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ผู้เรียน ครู สามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ใกล้ตัวและข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ใกล้ตัว และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนจัดวิธีการแสวงหาความรู้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับพิมพ์พร พองหล้า (2554: 20) ผู้สอนได้ใช้วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ เป็นตัวกลางในการสื่อความหมายใด ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ข้อดี ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น สามารถจำได้มากและนานขึ้น ผู้เรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น และสอดคล้องกับมัสนรีลักษณ์ ปัทมะทนต์ [15] นักเรียนมีความพึงพอใจมาก นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในกิจกรรม มากกว่าการเรียนการสอนในรูปแบบเดิมและการใช้เทคนิคใหม่ ๆ หรือกระบวนการใหม่ที่จะฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น การใช้เทคนิค หรือวิธีการสอนแนวใหม่ถือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาการเรียน การสอนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้นักเรียนนอกจากนี้ยังช่วยสร้างให้นักเรียน เพิ่มกระบวนการเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์และการกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการเอื้ออาทร และการ อยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารอาจมีการส่งเสริมด้านหลักสูตรไม่เพียงพอทำให้ครูผู้สอนยังไม่เห็นถึงความสำคัญและยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของหลักสูตร ทำให้ไม่สอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด [2] ที่ว่า ต้องพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมและอาศัยความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องหลายระดับการพัฒนาหลักสูตร เพื่อส่งเสริมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และไม่สอดคล้องกับสุมาภรณ์ ต้นสวรรค์ [12] กล่าวว่าจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาและ เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการประกอบอาชีพโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาและคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา (กรมวิชาการ, 2543 : 19) กล่าวว่า หลักสูตรคือหัวใจสำคัญของการศึกษาและส่งต่อการศึกษจะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระที่เป็นแกนกลางและสาระของท้องถิ่นไว้อย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร 2. วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม 3. ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและสังคม 4. ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน 5. ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6. วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิตตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด และ 7. พัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งงาน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ในภาพรวม

และรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศครูที่มีเพศต่างกันมีวิธีการเรียนการสอนที่ไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับ สมมาตร ณ สวรรค์ [12] การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสงคราม ตามตัวแปรเพศครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนจังหวัดสมุทรสงครามที่มีเพศต่างกันมีการจัดการเรียนรู้ตามการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่าง เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของสายัณห์ พันธุ์งาม (2553: 82) ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีระดับสภาพ จัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจาก เพศที่ต่างกันไม่มีผลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนราธิวาส เพราะผู้ตอบแบบสอบถาม มีความสามารถในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่าง และยังสอดคล้อง กับ พระมหาเดชา อมรเมธี [3] กล่าวว่า ครูและผู้บริหารมีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอ่างทองไม่แตกต่างกัน เพราะความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเป็นไป ในทิศทางเดียวกัน เช่นเดียวกับบุญเสาร์ อุตสาห [4] ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 2 พบว่า โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.2 ผลการวิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่าครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เพราะครูที่มีอายุต่างกันอาจจะมีการสอนที่คล้ายกันทำให้การจัดการเรียนการสอนออกมาในรูปแบบเดียวกัน แต่ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านสื่อการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ยัง ซึ่ง สอดคล้องกับ พระมหาเดชา อมรเมธี [3] กล่าวว่าครูและผู้บริหารมีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอ่างทองไม่แตกต่างกัน เพราะความคิดเห็นของครูและ ผู้บริหารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับ มัจฉา เผ่าภูมิ [14] กล่าวว่าผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ งานการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มี สถานภาพแตกต่างกันในเรื่องอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ จงกล อิน้อย [16] กล่าวว่า ครู กศน. ที่มีความคิดเห็นต่อการ จัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตามอัธยาศัยตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวม จำแนกตามอายุไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการวิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสจำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .001 ทั้งนี้เพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกันมีวิธีการและความถนัดในด้าน ต่างๆที่ไม่เหมือนกันและมีความคิดมีประสบการณ์ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐ ชยา พันลำเนา [13] กล่าวว่า เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดกระบวนการ เรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในแต่ละระดับการศึกษามีการจัดรูปแบบที่คล้ายคลึงกันทำให้ไม่มีความ แตกต่าง และยัง ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฉันทลักษณ์ จันทรศรี (2547:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางวิชาการของ หลักสูตรนานาชาติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยเปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อสภาพแวดล้อม ทางวิชาการของหลักสูตรในแต่ละด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมทาง วิชาการของหลักสูตรในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับกับผลงานวิจัยของ พระมหาเดชา อมรเมธี [3] จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการวิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสจำแนกตามตัวแปรตำแหน่งงาน พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ทั้งนี้เพราะครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีวิธีการสอนที่ต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทและตำแหน่งในสายนั้นๆ ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชวกร จันทรทอง (2555: 99) กล่าวว่า สภาพการบริหารกิจกรรมและแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็นของครู ที่มีตำแหน่งในการทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 แบบสอบถามพบว่าตำแหน่งที่แตกต่างกันของผู้ตอบแบบสอบถามทำให้ระดับความเห็นต่อสภาพการบริหารกิจกรรมและแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในภาพรวม และรายด้าน เช่นเดียวกับบุณยชัย ไชยรัตน์ [5] ผลการวิจัยพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอบุลาราชธานี เขต 3 ที่มีตำแหน่งต่างกัน เห็นว่าสภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของประสงค์ เอี่ยมเวียง (2548 : บทคัดย่อ) พบว่าครูที่มีหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งผู้บริหาร และครูให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วยความเป็นมืออาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของมีความมุ่งมั่น ผูกพัน และความรับผิดชอบในอำนาจหน้าที่การจัดการศึกษาของโรงเรียนของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ซึ่งการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกลยุทธ์สำคัญในการปฏิรูประบบการบริหาร และการจัดการ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดอยู่ในตำแหน่งใดจำเป็นต้องปฏิรูปการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ในมาตรา 9 ว่าให้มีการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลัก การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาส พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรให้ความสำคัญกับด้านหลักสูตรเพิ่มมากขึ้นเพราะหลักสูตรคือหัวใจของการศึกษา
2. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำเป็นลำดับรองลงมา ดังนั้นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรกำหนดการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและสอดคล้องกับหลักสูตร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญและกรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยและให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนราธิวาสทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการประสานงานให้ความช่วยเหลือในการแจกและตอบแบบสอบถามรวมทั้งเก็บแบบสอบถามคืน

บรรณานุกรม

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. หน้า 3.
- [2] บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [3] พระมหาเดชา อมรเมธี. (2546). การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [4] บุญเสาร์ อุตสาห์. (2549). ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- [5] วุฒิชัย ไชยรัตน์. (2549). สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- [6] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย หน้า 2-3.
- [7] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. หน้า 1.
- [8] ปราณี ฉิมทับ. (2551). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของ ครูผู้สอน ในอำเภอบ้านนังस्ता สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2. สารนิพนธ์ ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- [9] ฆนัท ธาตุทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- [10] สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). คู่มือประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัด สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพฯ : ร้านรังสีการพิมพ์.
- [11] สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 1 : ไทย พับลิค เอ็ดดูเคชั่น.
- [12] สุมาภรณ์ ต้นสวรรค์. (2554). การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [13] ณัฐชา พันลำเนา. (2556). การศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์,มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560 จาก http://202.28.117.115/files/gs28_attachment_files/files/419/ED_103.pdf?1402718900.
- [14] มัจฉา เฝ้าภูรี. (2558). ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (กศน. ตำบลตลาดขวัญ) ที่มีต่อการให้บริการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [15] มัสนรีลักษณ์ ปัทมะทัตต์. (2558). การใช้สื่อการสอน Kahoot เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชา Fundamental English. กรุงเทพฯ : เพชรเกษมการพิมพ์.
- [16] จงกล อินน้อย. (2558). การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับครูการศึกษานอกระบบในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์,มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2560 จาก http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdty/.../ไฟล์/P-SS%20028%20นางจงกล%20อินน้อย.pdf.